

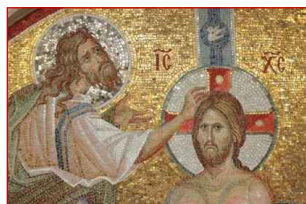

Ἡ Μεγάλη Ἑορτὴ μᾶς καλεῖ νὰ σκεπτόμαστε συνέχεια
τὸ Μεγάλο Δῶρο τοῦ Βαπτίσματός μας

Τὰ Ἅγια Θεοφάνια μύηση στὸ Βάπτισμά μας*

Ἡ Ἑορτὴ τῶν Ἁγίων Θεοφανίων ἔχει μέσα στὸ Χριστιανικὸ Λειτουργικὸ Ἔτος σημασία τουλάχιστον ἰσάζια μὲ ἐκείνη τῶν Χριστουγέννων.

Αὐτὸ φαίνεται κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν λειτουργικὴ δομὴ τῆς Ἑορτῆς. Προηγοῦνται οἱ Μεγάλες Ἵρες, οἱ λεγόμενες Βασιλικές, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων διαβάζονται Κείμενα ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη ποὺ προτυπώνουν τὰ βασικὰ θέματα τῆς Ἑορτῆς. Στὴν συνέχεια, ἡ Ἀγρυπνία μοιάζει μὲ ἐκείνη τῶν Χριστουγέννων.

Τὰ Χριστούγεννα ὁ Κύριος ἔρχεται ἀνάμεσά μας, ἀλλὰ ἔρχεται σχεδὸν μυστικά, φανερώνεται στὴν Μητέρα Του, τὴν Παρθένο Μαρία, στὸν Ἰωσήφ, στοὺς ποιμένες καὶ στοὺς Μάγους ποὺ προσέρχονται ἀπὸ τὴν Ἀνατολή· ὅλα αὐτά, ὅμως, γίνονται μὲ ἐξαιρετικὴ διάκριση, σχεδὸν μυστικά, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε. Μόνο δύο Εὐαγγελιστές, ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Λουκᾶς, συνέλεξαν ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῶν κοντινῶν τους ἀνθρώπων ἀναμνήσεις σχετικὲς μὲ τοὺς πρώτους αὐτοὺς μῆνες, τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ Κυρίου.

* * *

Σήμερα πρόκειται γιὰ τὴν ἐπίσημη φανέρωση, θὰ λέγαμε, τοῦ Χριστοῦ (Ματθ. γ' 13-17). Ἐμφανίζεται ὄντως ὡς ὁ Σωτὴρ, ὁ ὁποῖος ἔρχε-

ται ανάμεσά μας και φανερώνεται πλήρως στον Λαό Του. **Και** υπάρχει ένα πρόσωπο, τὸ ὁποῖο παίζει ιδιαίτερο ρόλο στην φανέρωση αὐτή: ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος και Βαπτιστής.

Εἶναι αὐτὸς ποὺ ἐμφανίζεται σὲ ὅλα τὰ Κείμενα ποὺ μᾶς διηγοῦνται τὴν Βάπτιση τοῦ Χριστοῦ· εἶναι ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος και Βαπτιστής, τοῦ ὁποῖου τὴν Σύναξη τιμοῦμε τὴν ἐπομένη τῶν Ἁγίων Θεοφανίων· εἶναι ὁ Ἰωάννης, ὁ μεγαλύτερος τῶν Προφητῶν· διότι, ἂν οἱ Προφῆτες προανήγγειλαν, ὅτι ὁ Χριστὸς θὰ

ἐρχόταν, ὁ Ἰωάννης ἀναγγέλλει ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἤδη ἐνώπιόν μας. **Μᾶς** Τὸν δείχνει, μᾶς Τὸν κατονομάζει και καλεῖται νὰ Τὸν βαπτίσει ὁ ἴδιος.

Στὴν διάρκεια τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Ἁγίων Θεοφανίων θαυμαστά Τροπάρια προσπαθοῦν νὰ ἐκφράσουν τὰ συναισθήματα τοῦ Βαπτιστοῦ, τὴν ταπείνωσή του και αὐτὸ τὸ ρίγος τοῦ θαυμασμοῦ ποὺ τὸν διαπερνᾷ ὀλόκληρο.

Ὁ Χριστὸς λοιπὸν ἔρχεται στὸν Ἰορδάνη γιὰ νὰ βαπτισθεῖ ἀπὸ τὸν Ἰωάννη. **Φανερώνεται** ὡς ἄμαρτωλὸς μεταξὺ ἄμαρτωλῶν, δείχνοντας μὲ αὐτό, ὅτι ἀναδέχθηκε ὅλες τὶς ἁμαρτίες μας, πῆρε πάνω Του τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου. **Βέβαια**, ὁ Χριστὸς δὲν διέπραξε ποτὲ τὴν παραμικρὴ προσωπικὴ ἁμαρτία· **σήκωσε ὅμως πραγματικὰ στοὺς ὤμους Του τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου.** Προσέλαβε τὴν ἀνθρώπινη φύση μὲ ὅλη τὴν ἁμαρτωλότητά της, και αὐτὸ θέλει νὰ δείξει σήμερα, καθὼς ἔρχεται νὰ βαπτισθεῖ ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Ἰωάννη. **Ὅπως** ὁ Ἰδιος λέει, ἔρχεται «πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην» (Ματθ. γ' 15).

* * *

Ἡ Βάπτιση αὐτὴ τοῦ Χριστοῦ περιβάλλεται μὲ μιὰ πολὺν ιδιαίτερη σημασία, διότι μὲ τὴν συμβολικὴ αὐτὴ πράξη, τὴν εἰσοδὸ Του στὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ και τὴν ἐξοδὸ Του ἀπὸ αὐτά, ὁ Χριστὸς ἤδη **προαναγγέλει τὸν Θάνατο και τὴν Ἀνάστασή Του.** **Αναλαμβάνει** τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου, εἰσέρχεται στὰ ὕδατα· αὐτά, ὅμως, ἐρχόμενα σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ ζωοποιὸ Σῶμά Του, δὲν εἶναι πιά καταστροφικὰ ὅπως ἐκεῖνα τοῦ Κατακλυσμοῦ, ἀλλὰ εἶναι τὰ νερὰ ποὺ μεταμορφώνονται σὲ ποταμοὺς τοῦ Παραδείσου, σὲ ζωογόνες πηγές, τῶν ὁποῖων τὴν ζωοποιὸ Χάρη θὰ λάβουν ἐν συνεχείᾳ ἐκεῖνοι ποὺ διὰ τοῦ Βαπτίσματος θὰ βυθισθοῦν σ' αὐτά.

Πράγματι, μὲ τὴν Βάπτισή Του στὸν Ἰορδάνη ὁ Χριστὸς ἐγκαθιδρύει τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος, τόσο ὡς προφητικὸ σημεῖο τοῦ Θανάτου και τῆς Ἀναστάσεώς Του, ὅσο και ὡς Μυστήριον, διὰ

του οποίου μετέχουμε και έμεις στον Θάνατο και στην Ανάστασή Του.

Έδώ πρέπει να παρατηρήσουμε πόσο πολλές εικόνες και προτυπώσεις της Παλαιάς Διαθήκης μπορούμε να διακρίνουμε στην σκηνή αυτή της Βαπτίσεως.

Και πρώτα-πρώτα βέβαια είναι ο ίδιος ο ποταμός Ιορδάνης, ο οποίος είναι μια δεύτερη Έρυθρά Θάλασσα που διασχίστηκε τότε θαυματουργικά. Είναι ή Φωνή του Πατρός, ή οποία άκούστηκε ήδη κατά την Δημιουργία

και έδωσε την έντολή «Γενηθήτω!» για όσα πλάστηκαν κατά τις έξι εκείνες ήμέρες, και ή οποία σήμερα διακηρύσσει την καινή κτίση, διά του Υιού Του του Άγαπητού. **Κ**αι βλέπουμε και τὸ Άγιο Πνεῦμα να υπερίπταται με την μορφή περιστερᾶς, πράγμα που μᾶς παραπέμπει στις πρώτες εκείνες ήμέρες της Δημιουργίας, διότι, όταν ο Πατήρ δημιουργοῦσε τὸν κόσμο, τὸ Άγιο Πνεῦμα ἦταν παρόν. **Τ**ὸ βιβλίο τῆς Γενέσεως λέει πράγματι, ὅτι «πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος» (Γεν. α' 2). **Κ**αι σήμερα πάλι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ υπερίπταται τοῦ Ιορδάνη ὑπὸ τὴν συμβολικὴ μορφή περιστερᾶς, για να μαρτυρήσει ὅτι **ἐπιτελεῖται μιὰ καινούργια κτίση διὰ τοῦ λόγου τοῦ Πατρός, ἀλλὰ και τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.**

Τὸ ὅτι τὸ Πνεῦμα φανερόνεται ὑπὸ τὴν μορφή περιστερᾶς μᾶς παραπέμπει σὲ ἓνα ἀκόμη χωρίο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, στὸ τέλος τοῦ Κατακλυσμοῦ, ὅπου **Ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἡ θεία Συγγνώμη, φανερόνεται με τὸ περιστέρι πὸν ἔστειλε ὁ Νῶε** και τὸ ὁποῖο ἐπέστρεψε μεταφέροντας στὸ ράμφος του ἓνα κλαδὶ ἐλιᾶς (Γεν. η' 11). **Τ**ὸ περιστέρι εἶναι **σύμβολο τῆς συμφιλίωσης** τοῦ Θεοῦ με τὴν ἀνθρωπότητα. **Κ**αι τὸ περιστέρι πὸν υπερίπταται πάνω ἀπὸ τὰ νερὰ τοῦ Ιορδάνη, πάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴ τοῦ Ἰησοῦ κατά τὸ Βάπτισμα, φανερόνεται, ὅτι **ὅλος ὁ κατακλυσμός τῆς ἀμαρτίας κατ' οὐσίαν ἔχει ἐν δυνάμει τελειώσει,** και ὅτι διὰ τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ Θανάτου και τῆς Ἀναστάσεώς Του, ἡ ἀμαρτία θὰ νικηθεῖ, ὅτι διὰ τοῦ Χριστοῦ και ἐν Αὐτῷ τῷ Χριστῷ ὁ Πατήρ συγχωρεῖ τὴν ἀνθρωπότητα. **Π**ράγματι, δὲν εἶναι χωρὶς σημασία τὸ γεγονός, ὅτι τὸ Άγιο Πνεῦμα φανερόνεται ἔτσι, με τὴν μορφή περιστερᾶς, διότι αὐτὸ μᾶς θυμίζει πολλά.

Στὴν συνέχεια, ἡ ἴδια ἡ κατάδυση τοῦ Χριστοῦ στὸ ποτάμι και ἡ ἐξοδός Του ἀπὸ αὐτὸ μᾶς παραπέμπουν κατ' ἀρχὰς στὴν διάβαση τῆς Έρυθρᾶς Θάλασσας, στὸ πέρασμα ἐκεῖνο τοῦ Ἰσραὴλ καθὼς ἀπελευ-

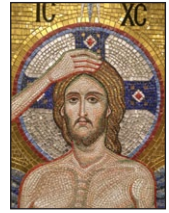

θερώνεται από την δουλεία του Φαραώ, τύπο του πνευματικού Φαραώ, δηλαδή του διαβόλου. Διαβαίνοντας την Έρυθρά Θάλασσα ο Ίσραήλ, δραπετεύει από την σκλαβιά, όπως έμεις **οί Χριστιανοί δια του Βαπτίσματος δραπετεύουμε από την δουλεία στους δαίμονες, για να μπορούμε στην έλευθερία των τέκνων του Θεού.** Μετά όμως από την Έρυθρά Θάλασσα ο Ίσραήλ έπρεπε να διασχίσει την έρημο· και αυτό θα τὸ ξαναζήσει ο Χριστός, διότι, μετά από λίγες μέρες, τὸ Πνεῦμα θα Τὸν ὀδηγήσει στην Έρημο, για να ἀντιμετωπίσει ἐκεῖ τὸν σατανᾶ, για να ἀντιπαρατεθεῖ πρὸς αὐτὸν «ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ» (Β΄ Κορ. γ΄ 18) ἐπὶ σαράντα μέρες· αὐτὲς μὲ τὴν σειρά τους μᾶς θυμίζουν τὰ σαράντα χρόνια πὸν πέρασε ο Ίσραήλ στην έρημο, ὑφιστάμενος ποικίλους πειρασμούς. **Για μᾶς, οί σαράντα ἡμέρες τῆς Μεγάλῆς Τεσσαρακοστῆς πὸν θα ἔλθουν σύντομα, θα ἀποτελοῦν ὑπόμνηση ἐκείνων τῶν σαράντα ἡμερῶν πὸν πέρασε ο Χριστός στην Έρημο.**

Τὸ Βάπτισμα του Χριστοῦ στὸν Ἰορδάνη μᾶς θυμίζει καὶ τὴν διάβαση του ποταμοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τὸν λαὸ του Ίσραήλ στὸ τέλος τῆς σαραντάχρονης περιπλάνησής του στην έρημο ὑπὸ τὸν Ἰησοῦ του Ναυῆ, τὸ ὄνομα του ὁποῖου συμπίπτει μὲ τὸ ὄνομα του Κυρίου μας. Ὁ Ἰησοῦς του Ναυῆ ὀδηγοῦσε τὸν λαὸ διὰ μέσου του Ἰορδάνη, ὁ ὁποῖος εἶχε θαυματουργικὰ στεγνώσει, ὅπως ἔγινε καὶ μὲ τὴν Έρυθρὰ Θάλασσα, τούτη τὴν φορὰ ὅμως για να μπορέσουν να μποῦν στην Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, ὁ Χριστός μὲ τὸ Βάπτισμά Του μᾶς παίρνει να μπορούμε μαζί Του, πίσω Του, «ἐν αὐτῷ» (Ιω. α΄ 4, Α΄ Ἰω. δ΄ 13, 15-16), στην πραγματικὴ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, πὸν δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τοὺς Οὐρανοῦς· ἔτσι, σ΄ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν σκηνὴ του Βαπτίσματος του Χριστοῦ βλέπουμε τοὺς Οὐρανοῦς να ἀνοίγουν. Αὐτὸ καθόλου δὲν στερεῖται σημασίας· δείχνει ὅτι μπορούμε τώρα, ἀκολουθώντας τὸν Χριστό, τὸν ἀληθινὸ μας Μωϋσῆ, τὸν ἀληθινὸ μας Ἰησοῦ, να μπορούμε στην ἀληθινὴ ὑπεσχημένη γῆ πὸν εἶναι ἡ Βασιλεία Του καὶ στην ὁποία ἤδη εἰσερχόμαστε διὰ του Βαπτίσματός μας, τὴν μυστηριακὴ σημασία του ὁποῖου πρέπει να ξαναζοῦμε σὲ ὅλη τὴν διάρκεια τῆς χριστιανικῆς μας ζωῆς, προσδοκώντας τὴν ἀποκάλυψη τῆς Οὐράνιας Ζωῆς. Ὁ μέγας ὀρθόδοξος συγγραφέας Νικόλαος Καβάσιλας, τὸν 14ο αἰῶνα, ἐπέμενε πολλὴ στην ὠφέλεια πὸν ἀποκομίζουν οί Χριστιανοί, ὅταν μελετοῦν τὰ κείμενα τῆς Ἀκολουθίας του Ἁγίου Βαπτίσματος· μᾶς ἀποκαλύπτουν αὐτὸ πὸν εἴμαστε καὶ ταυτόχρονα αὐτὸ πὸν ὀφείλουμε να γινόμαστε συνεχῶς, μὲ διαρκῶς ἀξανάνομενη πληρότητα, σὲ ὅλη τὴν διάρκεια τῆς χριστιανικῆς μας ζωῆς.

* * *

Ἡ Ἑορτὴ λοιπὸν τῶν Ἁγίων Θεοφανίων μᾶς καλεῖ νὰ σκεπτόμαστε συνέχεια τὸ Βάπτισμα ποὺ λάβαμε, νὰ συλλογιζόμαστε πάντα τὸ μεγάλο αὐτὸ Δῶρο τοῦ Θεοῦ τὸ ὁποῖο δεχθήκαμε, τὸ Δῶρο ποὺ μᾶς κάνει υἱοὺς Θεοῦ, ποὺ μᾶς μπολιάζει στὸ Ἀναστημένο, στὸ ἔνδοξο Σῶμά Του, στὸ Σῶμα αὐτὸ ποὺ ἀγίασε τὰ ὕδατα, ἀλλὰ καὶ ποὺ ἐκχέει, ἐφ' ἡμᾶς, ὅσο ζοῦμε ἐδῶ στὴν γῆ, ποταμούς Χάριτος. **Διότι κάθε Χάρις, κάθε μετοχὴ στὴν Θεία Ζωὴ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀγία καὶ ἔνδοξη θεανδρική Ὑπόστασις τοῦ Χριστοῦ.**

Ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ διακρίνουμε στὴν Ἑορτὴ τῶν Ἁγίων Θεοφανίων καὶ σ' ὅλα αὐτὰ τὰ λειτουργικὰ κείμενα, τὰ τόσο λαμπρά, τόσο πλούσια ποὺ ποτὲ δὲν θὰ κατορθώσουμε νὰ ἔχουμε διεισδύσει ἀρκετὰ μέσα τους. **Καὶ** τότε ὁ Πατὴρ θὰ μπορεῖ νὰ σκύψει πάνω μας καὶ νὰ πεῖ καὶ γιὰ μᾶς: **«Ὁὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός»** (Ματθ. γ' 17). **Καθέννας** μας πρέπει νὰ γίνῃ ἐν τῷ Μονογενεῖ Υἱῷ ἐξ υἰοθεσίας υἱὸς τοῦ Πατρός· **ὄχι κατὰ τρόπον νομικὸ καὶ ἐξωτερικὸ, ἀλλὰ κατὰ τρόπον βαθύτατα ἀληθινὸ, διὰ τῆς ὄντως μετοχῆς στὴν Θεία Ζωή.**

Ἄς υλοποιοῦνται ὅλα αὐτὰ ὅλο καὶ πληρέστερα στὴν ζωὴ μας, καθὼς θὰ συνεργαζόμαστε μὲ τὴν Θεία Χάρι ποὺ δεχθήκαμε κατὰ τὸ Βάπτισμά μας!

Δόξα τῷ Πατρί, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. **Ἀμήν!**

(*) π. Πλακίδας Deseille, Εἴσοδος στὸ Μυστήριον τῶν Μυστηρίων, σελ. 73-81, ἐκδόσεις «Ἔαρ», Ἰανουάριος 2019. ● Ἐπιμέλ. ἡμετ.